MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-26 ta' Frar, 2004

Citazzjoni Numru. 190/2003

Walter Frendo.

vs.

Sarah Frendo.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 24 ta' Frar 2003 (a fol. 1) fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti kkuntrattaw zwieg fit-tnejn u ghoxrin (22) ta' April tas-sena elf, disgha mija u hamsa u disghin (1995), skond certifikat hawn anness u mmarkat bhala Dok. "A";

Illi l-kunsens tal-konvenuta kien vizzjat b'difett serju ta' diksrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tieghu, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligi essenzjali taz-zwieg;

Illi l-kunsens inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva ta' wiehed mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga tant illi l-kontendenti baqghu improle;

Illi l-kunsens inkiseb b'qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista` mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

Illi ghalhekk l-istess attur talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

(1) Jigi dikjarat u deciz illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-partijiet fit-22 ta' April 1995 huwa null u bla effett *ai termini* ta' l-**artikolu 19(1) (c), (d) u (f) tal-Kapitolu tal-Ligijiet ta' Malta**.
Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li hija minn issa ngunta in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista tax-xhieda u dokumenti li ghamel l-attur (a fol. 4);

Rat id-digriet ta' l-affidavit moghti fit-2 ta' April 2003 fejn il-Qorti pprefiggiet lill-attur sittin (60) gurnata sabiex jipprezenta l-provi kollha li jista` jipprezenta permezz tal-procedura ta' l-affidavit;

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tal-konvenuta datata 9 ta' Mejju 2003 fejn eccepiet bir-rispett:-

1. Preliminarjament, l-eccipjenti tiddikjara li ma topponix ghat-talba attrici li z-zwieg celebrat bejn il-partijiet kontendenti jigi dikjarat null u bla effett ghall-finijiet kollha tal-ligi.

2. Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, l-eccipjenti tiddikjara illi l-allegazzjonijiet mressqa mill-attur huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u dan kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

3. Illi effettivament, in-nullita` taz-zwieg hija mputabbli lill-attur.

4. Salv eccezzjonijiet ulterjuri permessi mill-Ligi.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta a fol. 15 tal-process;

Rat in-nota ta’ l-attur datata 28 ta’ Mejju 2003 li permezz taggha pprezenta l-affidavit tieghu u dawk ta’ Dorothy Meli, Charmaine Camilleri u Pauline Schembri;

Rat il-verbal tas-seduta ta’ l-4 ta’ Gunju 2003 fejn inghata digriet ta’ l-affidavits tal-konvenuta b’terminu ta’ hamsin (50) jum u giet nominata Dr. Josette Demicoli bhala Assistent Gudizzjarju;

Rat is-seduti mizmuma mill-Assistent Gudizzjarju;

Rat il-verbali tas-seduti tat-28 ta’ Ottubru 2003 fejn gie dikjarat li l-provi nghalqu; u ta’ l-4 ta’ Dicembru 2003 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 ta’ Ottubru 2004;

Rat ir-rikors ta’ l-attur datat 19 ta’ Jannar 2004 fejn talab li l-kawza tigi rikjamata ghal data aktar vicina;

Rat id-digriet tas-6 ta’ Frar 2004 fejn il-Qorti laqghet it-talba u rrikjamat il-kawza ghat-26 ta’ Frar 2004;

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi dawn it-tlett premessi li fuqhom hija bbazata l-azzjoni attrici huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (c), (d) u (f)**

tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta u cjoe` l-**Att dwar iz-Zwieg**.

Illi l-attur l-ewwel jissottometti illi z-zwieg bejnu u bejn il-konvenuta ghandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255** li jghid:-

19 (1). "*B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:*

(c) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".

Il-Qrati taghna dejjem sostnew illi taht dan is-subartikolu:-

"*Iz-zwieg huwa null jekk wahda mill-partijiet taghti kunsens taghha ghax tkun giet imqarra jew mill-parti l-ohra jew minn xi hadd iehor dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra*" (**"Sh A mart A Fattah xebba Perry vs Dr A Mifsud u PL Mifsud Bonnici"** – P.A. 22 ta' Novembru 1982).

Illi element importanti ta' dan is-subartikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li jfixkel serjament il-hajja mizzewga, u huwa mmaterjali jekk tali qerq jorigina minn naha l-ohra jew minn terzi persuni, ghaliex li huwa mportanti u determinanti huwa li l-qerq ikun sar sabiex jahbi xi kondizzjoni, fatt jew element serju fuq il-persuna jew il-hajja ta' wiehed mill-konjugi li jkun tali li jista' jaghti lok ghal disgwid serju ghal *consortium vitae* tant necessarju ghall-hajja mizzewga.

Illi fil-fatt ***George V. Lobo*** f' **"The New Marriage Law"** jghid li *"As t. J. Green puts it: "The basic issue is not so much the fraud but rather the presence of a factor significantly disturbing the 'consortuim vitae…..if one judges from a contractualist perspective, fraud is juridically significanty since the law seeks to protect one party from the machinations of the other distorting the agreement. However, from a personalist standpoint, the real issue is the disturbance of the 'consortuim vitae' and the source of the error is juridically irrelevant".*

Illi wkoll l-legislatur Malti llimita l-qerq fuq *"xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".* Din il-kawzali giet ikkonsidrata minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"John Borg vs Paula sive Polly Borg"** (P.A. (VDG) 22 ta' Mejju 1995 - Cit. Nru. 591/94VDG) fejn gie osservat li:-

"kieku dak il-paragrafu 19(1)(c) gie formulat b'mod differenti, wiehed ikun jista' jghid li japplika ghaz-zwieg civili l-art. 981 tal-Kodici Civili li evidentement hu aktar wiesgha fil-portata tieghu. Il-legislatur Malti, izda, ghazel li jillimita l-qerq, bhala kawza ta' nullita' ta' zwieg, ghall-qerq dwar dawk il-kwalitajiet, oggettivament gravi, li jincidu fuq l-essenza, il proprjetajiet u l-ghanijiet taz-zwieg".

"The object of deceit must be a quality of the other contracting party which, in itself, will have to cause serious disturbance in the partnership of conjugal life; with this formula, the legislator intends that the quality **must be** *objectively grave and establishes the partneship of conjugal life as an objective point of reference for the gravity of the quality so that the qualities are related to the essence, proeprties and ends of marriage. Therefore, those subjective qualities which cannot be objectively reconciled with conjugal partnership are irrelevant and, in this sense, they are merely arbitrary or trivial". (****Viladrich*** **P.J. Matrimonial Consent. Code of Canon Law Annot. -** Caparros, E. et al. ed)1993, Wilson and Lafleur , Montreal).

Illi l-Qrati taghna, inkluz fis-sentenza **"Carmelo Mifsud vs Anna Mifsud nee' Ignacakova"** (P.A. (RCP) 13 ta' Novembru 2002), dejjem sostnew li z-zwieg ikun null skond dan is-sub-artikolu jekk wahda mill-partijiet taghti l-kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi haddiehor dwar xi kwalita tal-parti l-ohra (**"Fattah xebba Perry vs Dr. A. Mifsud et"** (P.A. 22 ta Novembru 1982). Skond il-gurisprudenza fuq citata, element importanti ta' dan is-subartikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li fixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi minn naha l-ohra fl-**artikolu 19 (1) (f)** jinghad ukoll li z-zwieg ikun null:

19 (1) (f) "*jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg*".

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u **"Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri"** (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"*Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens*".

Illi ta' l-istess portata hija s-sentenza **"Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); **"Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano *nomine*"** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **"Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi"** (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); **"Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim"** (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); **"Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli"** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u "**Albert Grech vs Josette Grech"** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit. Nru. 793/01/RCP).

Illi l-attur isostni wkoll li l-kunsens tal-partijiet kien null abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d)** li jghid:-

"(d) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg*".

Illi dwar dan is-subartikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazzjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenza "**Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg**" (Cit Nru 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza "**Kevin Spiteri vs Avukat Dr Renzo Porella Flores et noe**" (Cit Nru 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-espozizzjoni ta' ***Viladrich***:-
"*Thus, there is grave lack [of discretion of judgement] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring*" (***Viladrich, P.J.,*** **Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an*

expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics" (***Viladrich, P.J.,*** op.cit., p. 687).

(II) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-kunsens ta' l-attur kien vizzjat b'difett serju ta'diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewwga peress li huwa dejjem hares lejn l-istess konvenuta bhala persuna li ghandha tagixxi kif jghid huwa u xejn izjed; haga li kienet thoss jew tghid l-konvenuta, huwa kien ihoss li kellha tghaddi tieghu, u fil-fatt din kienet wahda mir-ragunijiet ghaliex dan iz-zwieg lanqas seta` jirnexxi; fuq kollox l-istess attur kien jara lill-konvenuta biss bhala mezz sabiex ikollu tfal, haga li l-istess konvenuta manifestament ma riditx, tant li jidher car li l-istess konvenuta eskludiet *a priori* u mir-relazjoni taghhom il-prokreazzjoni ta' l-ulied u dan *ad insaputa* ta' l-istess attur; ghalhekk ma hemm l-ebda dubju li l-kunsens ta' l-attur kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi minn naha l-ohra mill-provi prodotti jirrizulta wkoll li l-kunsens tal-konvenuta kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** *stante* li l-istess konvenuta mill-bidu nett kienet determinata li ma jkollhiex tfal mir-relazzjoni taghha ma' l-attur, u fil-fatt baqghet ta' l-istess idea u ghamlet minn kollox sabiex tevita li jkun hemm prokreazzjoni ta' l-ulied mill-istess zwieg, u *stante* li l-prokreazzjoni ta' l-ulied hija wahda mill-elementi essenzjali taz-zwieg, certament li l-kunsens tal-konvenuta ghall-istess zwieg kien attwalment simulat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255.**

Illi ghalhekk ghar-ragunijiet premessi, it-talbiet attrici ghandhom jigu milqugha abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta inkwantu l-istess huma inkompatibbli b'xi mod ghal dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg ikkuntrattat bejn il-partijiet fit-22 ta' April 1995 huwa null u bla effett *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Bl-ispejjez kollha ta' din il-kawza jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------